AAN DE RAAD

Datum behandeld in college	29 oktober 2024	**Behandelend ambtenaar**	M. Hesseling / E. van der Woude
Datum agendering	28 november 2024	**E-mailadres**	e.vanderwoude@waadhoeke.nl
Onderwerp	Duurzaamheidsagenda 2025-2028	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Samenvatting

De duurzaamheidsagenda 2025-2028 “Op nei in Duorsume gemeente” is een belangrijk vervolg op de huidige duurzaamheidsagenda en geeft invulling aan het hoofddoel om in 2040 energieneutraal te zijn. Ook geven we met deze agenda richting aan de ambities ten aanzien van duurzaamheid op de thema’s natuur, biodiversiteit, grondstoffen, circulair en als gemeente zelf het goede voorbeeld geven. Met het vastgestelde beleid kunnen we aan de slag met de uitvoering om de duurzaamheidsdoelen te behalen.

Voorstel

1. De geactualiseerde duurzaamheidsagenda 2025-2028 vast te stellen.
2. De structurele financiële gevolgen van de duurzaamheidsagenda ter hoogte van € 92.500 in 2026 tot € 292.500 in 2028 mee te nemen in de kadernota 2026-2029.
3. De incidentele financiële gevolgen van de duurzaamheidsagenda ter hoogte van € 215.000 te dekken ten laste van de post onvoorzien eenmalig.

Aanleiding
In 2020 heeft de gemeenteraad de Duurzaamheidsagenda Waadhoeke vastgesteld met een looptijd van vier jaar. De drie programmalijnen in de agenda omvatten verschillende projecten ter uitvoering in de jaren 2020-2024. Met de uitvoering van deze projecten heeft Waadhoeke belangrijke stappen gezet naar een duurzamere gemeente. Dit betekent niet dat het werk nu 'klaar' is. We worden er steeds vaker mee geconfronteerd dat er grote duurzaamheidsproblemen zijn over de hele wereld. De urgentie om in te zetten op duurzaamheid wordt daarmee alleen maar groter. Daarom wordt er een vervolg gegeven aan de huidige duurzaamheidsagenda. Dat doen we door een actualisatie van ons huidige beleid en het oppakken van nieuwe projecten. Hiermee geven we bovendien uitvoering aan de startnotitie die op 28 maart 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Behandeling kernteam 24 september
Tijdens de behandeling van de agenda in het kernteam van 24 september zijn er diverse aanvullingen en suggesties gedaan door de raadsleden. Deze zijn door de voorzitter bij de afsluiting van het kernteam samengevat. Of en hoe deze punten zijn verwerkt is te lezen in bijlage 3.

Beoogd (meetbaar) effect
Vastgesteld duurzaamheidsbeleid geeft richting aan het behalen van de beleidsambities.

Motivering
1.1 De duurzaamheidsagenda 2025-2028 is nodig om onze de doelen te behalen en aan onze wettelijke taken te voldoen.
Door het vaststellen van het geactualiseerde duurzaamheidsbeleid inclusief de uitvoering (projecten + budget) kan Waadhoeke stappen blijven zetten naar een energie-neutrale gemeente in 2040 en de doelstellingen op het gebied van circulaire economie en biodiversiteit. Op die manier kunnen we meebewegen met, en inspelen op, huidige ontwikkelingen, de te behalen eigen doelstellingen en de EU- en Rijksdoelstellingen voor 2050.

1.2 *De duurzaamheidsagenda 2025-2028 speelt in op de actualiteit.*
De afgelopen jaren zijn er diverse ontwikkelingen geweest rond duurzaamheid, zowel op Europees, landelijk als gemeentelijk niveau. In de geactualiseerde agenda staan deze ontwikkelingen beschreven en spelen we daar op in. De drie programma's van de duurzaamheidsagenda *Oars met Enerzjy omgean, Oars mei Natuer omgean* en *Oars mei Grûnstoffen omgean,* sluiten aan op de drievoudige crisis zoals de EU die benoemt: klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en vervuiling. Voor alle programma's zijn nieuwe projecten opgenomen. Daarbij is het biodiversiteitsactieplan (BAP) geïntegreerd en komt het BAP als separaat document te vervallen. Omdat Waadhoeke zelf een voorbeeld wil zijn in duurzaam handelen heeft 'Sels Oars' een duidelijke plek gekregen in de agenda.

1.3 De geactualiseerde duurzaamheidsagenda 2025-2028 is opgesteld conform de vastgestelde startnotitie.
Op 28 maart heeft de gemeenteraad de startnotitie 'actualisatie duurzaamheidsagenda' vastgesteld. Met de voorliggende duurzaamheidsagenda wordt voldaan aan de afspraken die gemaakt zijn in deze notitie.

2.1 Structurele uitbreiding is nodig om de projecten van de Duurzaamheidsagenda uit te voeren.
In de Duurzaamheidsagenda 2025-2028 willen we voor ruim 14 miljoen investeren om onze doelen te kunnen behalen. Voor het overgrote deel is al dekking uit gemeentelijke middelen en Rijksmiddelen. Ook zetten we ons deze periode weer maximaal in om subsidiestromen aan te boren. Toch zijn er aanvullende structurele middelen nodig. Deze budgetaanvragen worden meegenomen in de kadernota 2026-2029 om een integrale afweging mogelijk te maken. Een uitgebreide toelichting is te vinden onder de kop financiën.

3.1 Er zijn incidentele middelen nodig om ook in 2025 al aan de slag te kunnen.
De structurele budgetaanvragen worden meegenomen in de kadernota 2026-2029. Maar om volgend jaar, vooral op de programmalijn 'Oars mei natuer omgean', ook al te kunnen beginnen met de uitvoering zijn incidentele middelen nodig. Hiervoor doen we een beroep op post onvoorzien eenmalig. Een uitgebreide toelichting is te vinden onder de kop financiën.

<u>Kanttekeningen/risico's</u>
1.1 De duurzaamheidsagenda omvat nog niet het totale spectrum van de transitie naar een duurzame samenleving.
In de duurzaamheidsagenda 2025-2028 wordt gekeken naar wat er nu speelt op het gebied van duurzaamheid en welke doelen er te behalen zijn. Door constante, snelle ontwikkelingen en achterlopende data is het onmogelijk alles mee te nemen in deze duurzaamheidsagenda. Met deze agenda spelen we in op de huidige situatie en de ontwikkelingen waarvan we nu weten dat ze de komende jaren aan de orde zijn.

Alternatieven

a. Een alternatief is om de voorliggende geactualiseerde duurzaamheidsagenda niet vast te stellen. Er zal dan opnieuw een besluit moeten worden over genomen hoe Waadhoeke haar duurzaamheidsambities wil behalen en op welke manier dat wordt vastgelegd in beleid. Hierdoor ontstaat er vertraging bij het uitvoeren van de (wettelijke) taken die de gemeente doet op het gebied van duurzaamheid en bij het behalen van onze doelstellingen.

b. In de startnotitie is afgesproken om de duurzaamheidsagenda te actualiseren en voort te borduren op de basis die in 2020 is gelegd. Het is ook mogelijk om de duurzaamheidsambities in een andere vorm te gieten dan waar nu voor is gekozen. Zo zijn er gemeenten en andere organisaties die werken met de 17 SDG's (Sustainable Development Goals) als leidraad voor hun begroting en / of duurzaamheidsagenda. Op deze manier wordt het thema duurzaamheid breder en integraler opgenomen in de gemeentelijke P&C cyclus. Waadhoeke heeft er in 2020 voor gekozen om de duurzaamheidsagenda te baseren op de thema's Enerzjy, Natuer, Grûnstoffen en Sels Oars. Wanneer er wordt gekozen voor een andere vorm, dan levert dat vertraging op in het besluitvormingsproces en daarmee ook in de uitvoering van de projecten.

Vervolg
Als de gemeenteraad instemt met alle beslispunten dan kan er uitvoering gegeven worden aan de projecten waar financiële dekking voor is. Over de voortgang van deze projecten wordt gerapporteerd in de vaste P&C cyclus.

Participatie
Op 3 juni hebben we invulling gegeven aan het, in de startnotitie, afgesproken participatieproces voor de duurzaamheidsagenda. In het dorpshuis in Ried hebben we samen met 20 deelnemers een waardevolle avond gehad waarbij we de drie thema's uit de duurzaamheidsagenda hebben besproken. De thema's *'Oars met Enerzjy omgean, Oars mei Natuer omgean* ***en*** *Oars mei Grûnstoffen omgean,* zijn in kleine groepjes besproken zodat alle informatie per groep opgehaald kon worden. Deze informatie en hoe deze is verwerkt kunt u terugvinden in de bijlage van de duurzaamheidsagenda 2025-2028. Naast betrokken inwoners waren er inwoners die zich bezig houden met natuureducatie, was er een vertegenwoordiging vanuit de jongerenraad en waren er meerdere inwoners die werken in de agrarische sector. Tijdens het Kernteam van 24 september hebben inwoners en belanghebbenden de mogelijkheid gehad om het bij te wonen en ook in te spreken.

Financiën
Voor de uitvoering van de projecten uit de Duurzaamheidsagenda 2025-2028 zijn structurele én incidentele middelen nodig. Voor het overgrote deel van de uitvoering is dekking van de uitgaven in de begroting aanwezig. De financiële gevolgen van het programma 'Sels Oars' komen niet in de beslispunten en het financiële overzicht terug omdat dit een intern gerichte aanpak is en uit bestaande budget gedekt kan worden.

Voor de twee grote projecten uit 'Oars mei Enerzjy omgean', namelijk de 'Lokale aanpak Isolatie (LAI)' en de 'Uitvoeringsmiddelen (CDOKE)' geldt dat we ze opnemen als structureel inzetbare middelen. Dit is te zien in de financiële tabellen. Echter, we hebben middelen, via SpUK-uitkeringen, tot en met 2025 gekregen. Voor beide regelingen geldt dat het Rijk ze bestempelt als structureel. De LAI kunnen we vanaf dit jaar weer aanvragen voor de periode na 2025 en de CDOKE middelen zitten vanaf 2026 in het Gemeentefonds.

De projecten uit de Duurzaamheidsagenda 2025-2028 starten voor een deel ook vanaf 2025. Maar een aantal projecten is al gestart tijdens de huidige duurzaamheidsagenda. In het onderstaande overzicht beginnen we daarom bij 2024. Onderstaande tabellen corresponderen met de financiële tabellen in de duurzaamheidsagenda onder elke programmalijn. In het overzicht is te zien voor welke programmalijnen we over middelen beschikken en welke structurele en incidentele middelen nog nodig zijn.

Financieel overzicht Duurzaamheidsagenda 2025-2028

	2024 t/m 2028		**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Oars mei Enerzjy omgean	€ 12.547.500	I&S	€ 2.780.500	€ 2.825.500	€ 2.456.500	*€ 2.242.500*	*€ 2.242.500*
Oars mei Natuer omgean	€ 1.135.000	I&S	€ 32.500	€ 182.500	€ 195.000	€ 375.000	€ 350.000
Oars mei Grunstoffen omgean	€ 654.500	I&S	€ 117.500	€ 139.000	€ 139.000	€ 129.500	€ 129.500
	€ 14.337.000		**€ 2.930.500**	**€ 3.147.000**	**€ 2.790.500**	**€ 2.747.000**	**€ 2.722.000**
	Inc		**Str 2024**	**Str 2025**	**Str 2026**	**Str 2027**	**Str 2028**
Oars mei Enerzjy omgean	€ 1.235.000		€ 2.275.500	€ 2.275.500	€ 2.276.500	€ 2.242.500	€ 2.242.500
Oars mei Natuer omgean	€ 195.000		€ 32.500	€ 77.500	€ 150.000	€ 330.000	€ 350.000
Oars mei Grunstoffen omgean	€ 48.500		€ 108.000	€ 109.500	€ 129.500	€ 129.500	€ 129.500
	€ 1.478.500		**€ 2.416.000**	**€ 2.462.500**	**€ 2.556.000**	**€ 2.702.000**	**€ 2.722.000**
Dekking kosten door gemeente	€ 568.500		€ 135.500	€ 180.500	€ 180.500	€ 180.500	€ 180.500
Dekking kosten door rijk	€ 695.000		€ 2.280.500	€ 2.282.000	€ 2.283.000	€ 2.249.000	€ 2.249.000
Nog te dekken	€ 215.000		€ 0	€ 0	€ 92.500	€ 272.500	€ 292.500

Specificatie structureel benodigde middelen

Str 2025	**Str 2026**	**Str 2027**	**Str 2028**	**projecten**
	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	4.h: Monitoring flora en fauna
	€ 22.500	€ 22.500	€ 22.500	4.f: Verhogen werkbudget
	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	4.k: Uitbreiding subsidie water/klimaat
	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	5.k: Optimaliseren inzamelvoorzieningen
		€ 30.000	€ 30.000	4.b: Operatie Steenbreek
		€ 50.000	€ 50.000	4.c: Subsidie voedselbossen/pluktuinen
		€ 100.000	€ 100.000	4.j: Vergroenen gemeentegrond
			€ 10.000	4.d: Bekendheid vergroten pluktuinen
			€ 10.000	4.e: Habitatverbetering bestuivers
€ 0	€ 92.500	€ 272.500	€ 292.500	

De structurele financiële gevolgen van de duurzaamheidsagenda ter hoogte van € 92.500 in 2026 tot € 292.500 in 2028 die we uit eigen middelen moet dekken worden meegenomen in de kadernota 2026-2029.

Specificatie incidenteel benodigde middelen

Specificatie incidenteel	€ 60.000	Ontwikkelen natuurkaart Waadhoeke
	€ 45.000	Kruidenrijke akkerlanden, 1001 hectare
	€ 90.000	Subsidieregeling boerenerven in het groen.
	€ 20.000	Onderzoek invoering DIFTARsysteem
	€ 215.000	

De incidentele gevolgen van de duurzaamheidsagenda 2025-2028 bedragen € 215.000. Hiervoor doen we een beroep op post onvoorzien eenmalig, welke na de laatst vastgestelde begrotingswijziging (de 9e

wijziging 2024) nog € 709.371 groot is. Na de raadsvergadering van 17 oktober 2024 is er nog € 453.484 aan vrije ruimte, wat voldoende is om de € 215.000 te dekken.

Bijlagen
Bijlage 1: Duurzaamheidsagenda 2025-2028
Bijlage 2: Startnotitie
Bijlage 3: Aanpassingen naar aanleiding van Kernteam op 24 september 2024

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: 2024-012627

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 29 oktober 2024;

1. De geactualiseerde duurzaamheidsagenda 2025-2028 vast te stellen.
2. De structurele financiële gevolgen van de duurzaamheidsagenda ter hoogte van € 92.500 in 2026 tot € 292.500 in 2028 mee te nemen in de kadernota 2026-2029.
3. De incidentele financiële gevolgen van de duurzaamheidsagenda ter hoogte van € 215.000 te dekken ten laste van de post onvoorzien eenmalig.

Aldus vastgesteld in de openbare

raadsvergadering van 28 november 2024 ,

ner2 , voorzitter

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.